

Nr 55.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående understöd från allmänna indragningsstaten åt stenarbetaren Per Eriksson; given Stockholms slott den 1 februari 1929.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Th. Borell.

Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 1 februari 1929.

Närvarande:

Statsministern LINDMAN, ministern för utrikes ärendena TRYGGER, statsråden LÜBECK, WOHLIN, BESKOW, LUNDAVIK, BORELL, VON STEYERN, MALMBERG, LINDSKOG, BISSMARK, JOHANSSON.

Departementschefen, statsrådet Borell anför:

I en till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen ställd, av styrelsen med skrivelse den 9 augusti 1928 överlämnad skrift har stenarbetaren Per Eriksson hemställt att få komma i åtnjutande av understöd av statsmedel. Såsom skäl för denna sin anhållan anför Eriksson, att han under åren 1926 och 1927 haft anställning vid den av staten bedrivna fiskehamnsbyggnaden vid Hölick i Gävleborgs län, att han därvid genom arbete i kallt vatten och bristfällig förläggning ådragit sig en svårartad ledgångsreumatism samt att han saknade medel till fortsatt läkarvård och underhåll för sig och familjen.

Av ansökningen och väg- och vattenbyggnadsstyrelsens skrivelse samt därvid fogade handlingar framgår bland annat följande:

Eriksson, som vore född den 7 mars 1877, vore gift och hade tre minderåriga barn. Han hade anställts som stenarbetare vid fiskehamnsbyggnaden vid Hölick den 29 juni 1926. Den 2 november 1927 hade Eriksson under arbetet erhållit en kontusion i högra axelleden, i anledning av vilken skada han till och med den 7 mars 1928, då han av läkare förklarats återställd från följderna av olycksfallet utan kvarstående men, uppburit sjukpenning dels från riksförsäkringsanstalten med tillhopa 467 kronor 25 öre, dels ock — enär han enligt gällande arbetsavtal varit vid kroppsskada, ådragen under arbetet, berättigad till sjukavlöning med 6 kronor för varje söckendag — från hamnbyggnadens kassa med 156 kronor 75 öre, eller sammanlagt 624 kronor. För skadans botande erforderlig bad- och massagebehandling hade gäldats dels av riksförsäkringsanstalten och dels med hamnbyggnadens medel. I samband med förenämnda kontusion hade konstaterats, att Eriksson lede av kronisk ledgångsreumatism, vilken sjukdom kvarstått jämväl efter det skadan i axelleden botats. Enligt arbetsavtalet ägde Eriksson för annan sjukdom än under arbetet liden kroppsskada utfå sjukavlöning med högst 4 kronor för varje söckendag under en tid av 4 månader. Då emellertid ledgångsreumatism konstaterats redan den 2 november 1927, hade de fyra månaderna förflutit, då sjukavlöningen för axelledsskadan den 7 mars 1928 upphörde att utgå. Däremot gäldade arbetsgivaren på grund av bestämmelse i arbetsavtalet även efter sistnämnda dag kostnaderna för läkarvård samt bad- och massagebehandling för ledgångsreumatismen.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har i sin förenämnda skrivelse meddelat, att den läkare, som vårdat Eriksson för skadan och sjukdomen, i intyg av den 24 juli 1928 förklarar, att Eriksson, som sedan november 1927 undergått behandling vid badanstalt, icke blivit så återställd, att han återvunnit arbetsförmågan, att någon avsevärd förbättring efter så lång tids nästan fruktlös behandling icke vore att vänta samt att Eriksson alltså för framtiden torde vara hänvisad till något enklare hantverk eller dylikt, men att något mera inkomstbringande arbete knappast torde för honom kunna ifrågakomma. Styrelsen har med anledning av vad sålunda intygats och då Eriksson skulle ådragit sig sjukdomen i arbete för statens räkning ansett det billigt, att staten lämnade honom ett årligt understöd, vilket icke borde sättas lägre än 600 kronor.

Statskontoret har i utlåtande den 28 augusti 1928 påpekat, att Eriksson vid olycksfallet varit anställd i statens tjänst allenast $1\frac{1}{3}$ år, vilken tid vore alldeles för kort för att i och för sig läggas till grund för pension av statsmedel. Eriksson hade för olycksfallet och sjukdomen kommit i åtnjutande av alla förmåner, som arbetsavtalet medgäve, vadan det syntes ganska tveksamt, huruvida pension borde utverkas, i all synnerhet som det icke blivit styrkt, att Eriksson vore för framtiden oförmögen till arbete, varmed han kunde försörja sig. Därest Kungl. Maj:t ville, med behjärtande av att Eriksson torde bli hänvisad till mindre inkomstbringande arbete, utverka något årligt understöd åt honom, syntes dock be-

loppet böra sättas lägre än väg- och vattenbyggnadsstyrelsen ifrågasatt, förslagsvis till 450 kronor. Understödet borde utgå från och med den 8 mars 1928, då sjukavlöningen upphört.

Med anledning av statskontorets yttrande har *Eriksson* i en till Kungl. Maj:t ingiven skrift hemställt, att få komma i åtnjutande av det av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen föreslagna understödsbeloppet av 600 kronor. Till stöd härför har *Eriksson* dels hänvisat till föreliggande ömmande omständigheter, som finge anses uppväga den korta anställningstiden, dels åberopat ett den 24 september 1928 utfärdat läkarintyg av följande lydelse:

»Att jag denna dag ånyo undersökt förut under längre tid av mig behandlade stenarbetaren Per *Eriksson* från Rogsta med anledning av kvarstående invaliditet efter ledgångsreumatism, vilken han med all sannolikhet ådragit sig under arbete vid statens fiskehamnsbyggnader, samt att jag funnit honom fortfarande lida av avancerade kroniskt-reumatiska förändringar, särskilt i axellederna och mest den högra, att vidare hans arbetsförmåga senaste tiden icke synes ha i någon mån förbättrats, samt slutligen att efter den erfarenhet jag har dels om ifrågavarande fall, som nu ett helt år stått under min behandling, dels även om dylika fall i allmänhet, jag anser det för visst, att *Eriksson* för framtiden kommer att förbli till allt egentligt arbete oförmögen, varder härmed på heder och samvete intygat.

Hudiksvall den 24/9 1928.

L. Ulhammar.

Förste stadsläkare.»

Med anledning av *Erikssons* framställning har utlåtande den 18 december 1928 avgivits av *riksförsäkringsanstalten*, som meddelat, att anstalten låtit företaga polisutredning rörande *Erikssons* olycksfall m. m. Av anstaltens bland annat därpå grundade redogörelse i ämnet inhämtas följande.

I oktober månad 1925 hade *Eriksson*, som då varit anställd vid ett av Ostkustbanans aktiebolag bedrivet brobyggnadsföretag, drabbats av olycksfall i arbetet, varvid han stukat vänstra axeln. Enligt trenne i november 1925 och januari 1926 utfärdade läkarintyg hade *Eriksson* behandlats för nämnda skada jämte kronisk ledgångsreumatism, som skulle hava förvärrats genom olycksfallet. *Eriksson* hade friskskrivits den 23 januari 1926 med vissa kvarstående men. Under den tid han till följd av olycksfallet varit arbetsoförmögen, hade han från vederbörande försäkringsinrättning erhållit sjukpenning. Däremot syntes förenämnda kvarstående men icke hava ansetts böra föranleda utgivande av livränta.

Under sin tjänstgöring vid statens fiskehamnsbyggnader vid Hölick hade *Eriksson* tvenne gånger drabbats av olycksfall. Den 7 september 1926 hade han ådragit sig en ryggskada, vilken av riks-försäkringsanstalten ansetts medföra en nedsättning av arbetsförmågan med 10 procent och för vilken han av anstalten tillerkänts, förutom sjukpenning, temporär livränta att utgå från och med den 29 maj 1927 till och med den 28 augusti 1929 med 160 kronor för år räknat. För utbekommande av ytterligare ersättning hade *Eriksson* att förete nytt läkarintyg. Den 2 november 1927 hade *Eriksson* därefter åsamkats en kontusion å högra axelleden, som endast berättigat

honom till ersättning i form av sjukpenning och efter vilken skada han av läkare den 7 mars 1928 förklarats återställd utan kvarvarande men.

Vid polisutredningen hade uppgivits, att Eriksson under sin tjänstgöring vid fiskehamnsbygget varit hänvisad till bristfälliga förläggningsförhållanden (dragig och kall bostad) samt att han under nämnda tjänstgöring blivit svårt förkyld och fått lunginflammation.

För bedömande av frågan i vad mån Erikssons kroniska ledgångsreumatism medfört nedsättning av hans arbetsförmåga hade riksförsäkringsanstalten vidare införskaffat läkarutlåtande från lasarettsläkaren V. Bohm i Hudiksvall av den 25 oktober 1928; av detta framginge bland annat följande.

Eriksson klagade över smärtor och rörelseinskränkning i axelleden och ryggen, värk i underarmar och huvud etc.; han hade öronsusningar, vore mycket lätrörd, gräte gärna samt vore sällskapsskygg. Han rörde sig något stelt men företedde icke någon misställning eller abnorm stelhet av ryggen. Röntgenologiskt hade konstaterats samma uttalade spondylitoidformansförändringar i ryggen som i september 1926. — Skulderpartierna företedde icke någon muskelatrofi. Rörligheten vore lika i båda axellederna och armarna kunde föras såväl framåt som utåt till horisontalplanet samt därifrån uppåt dock ej till full vertikal sträckning. Dessa rörelser utfördes endast efter uttrycklig tillsägelse, skedde mycket knyckigt och vore smärtande. Eriksson förmådde blott en kort stund hålla armarna uppe i sträckt ställning. Armbågsledernas rörlighet vore något inskränkt men lika på båda sidor. Innerleden på vartdera pekfingeret vore lindrigt öm och svullen. I övrigt förefunnnes intet anmärkningsvärt å lederna. Grova krafter vore något svagare i höger än vänster hand. Under hela undersökningen hade Eriksson haft ständiga ryckningar i ytliga ansikts- och halsmuskulaturen, särskilt på vänster sida.

I en av biträdande läkaren hos riksförsäkringsanstalten, professor A. Troell i ärendet avgiven promemoria har bland annat anförts:

Av handlingarna i ärendet framginge, att Eriksson sedan väl tre år tillbaka företedde symtom av kroniska ledförändringar i vänstra skulderleden. Vid läkarundersökningen i oktober 1928 hade båda skulderlederna i ungefär lika hög grad företett tecken på måttlig kronisk ledinflammation med någon nedsättning i rörlighetens utsträckning och framförallt rörelsernas styrka. Anmärkningsvärt vore likvisst att någon atrofi av skulderpartiernas muskulatur icke förelåge; detta gäve obestriddigen anledning misstänka, att Eriksson i någon mån aggraverade sina besvär.

För bedömande av frågan i vad mån Erikssons arbetsanställning i statens tjänst kunde hava givit upphov till hans nuvarande ledbesvär och därmed följande arbetsoförmåga vore att taga hänsyn till Erikssons uppgift, att han varit tvingad till mycket dåliga yttre levnadsförhållanden (vistelse i dragig och kall bostad, arbete i kallt vatten). Möjligheten av en inverkan härav på Erikssons hälsotillstånd kunde ingalunda bestridas. Tvärtom kunde det anses sannolikt att Eriksson, som antagligen från början varit en »reumatiskt disponerad individ», dels genom olika led- och skelettskador dels genom påverkan av kyla och väta under en mera utdragen period kommit att lida av en för arbetsförmågan i hög grad och under lång tid hinderlig kronisk multipel reumatisk affektion.

Riksförsäkringsanstalten har i sitt utlåtande framhållit, att en ganska avsevärd nedsättning av Erikssons arbetsförmåga tydligen förelåge. Då det

gällde att bedöma frågan om orsakssammanhanget mellan denna invaliditet och Erikssons tjänstgöring vid statens fiskehamnsbygge, syntes man emellertid icke kunna bortse från det förhållandet, att Eriksson redan före sin anställning vid hamnbygget företett symptom av kronisk ledgångsreumatism. Erikssons invaliditet borde alltså i viss mån tillskrivas omständigheter, som icke stode i samband med hans tjänstgöring vid fiskehamnsbygget. Riksförsäkringsanstalten ansåge, att den invaliditet, som Eriksson kunde hava åsamkat sig *efter* sin anställning vid hamnbygget, skäligen borde uppskattas till sammanlagt 30 procent. Härefter inginge då den till 10 procent fastställda invaliditet, som kvarstode såsom följd av det första olycksfallet under arbetet vid hamnbygget, för vilket Eriksson för närvarande åtnjöte livränta. Anstalten hade följaktligen funnit den av Eriksson till stöd för framställningen åberopade sjukdomen, i den mån densamma kunde sättas i samband med hans tjänstgöring vid statens fiskehamnsbygge, hava medfört en nedsättning i arbetsförmågan med 20 procent. Då Erikssons årliga arbetsförtjänst vid fiskehamnsbygget beräknats till 2,400 kronor, skulle denna nedsättning i arbetsförmågan, därest olycksfallsförsäkringslagens bestämmelser varit tillämpliga, berättigat honom till en årlig livränta av 320 kronor.

Genom den i ärendet förebragta utredningen torde få anses styrkt dels att Eriksson lider av en ganska avsevärd, bestående nedsättning i arbetsförmågan, dels att denna nedsättning i viss mån får sättas i samband med de olycksfall, för vilka han varit utsatt under sin anställning vid statens fiskehamnsbyggnad i Hölick och de ogynnsamma yttre förhållanden, under vilka han där måst arbeta och vistas. Det synes därför, särskilt av sistnämnda anledning, skäligt, att han för sin återstående livstid kommer i åtnjutande av något understöd av statsmedel.

Vad beträffar det belopp, som härvid kan komma i fråga, har statskontoret ansett den av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen föreslagna summan av 600 kronor böra nedsättas till 450 kronor. Den sedermera genom riksförsäkringsanstalten vidtagna undersökningen har emellertid visat, att den minskning i Erikssons arbetsförmåga, som kan anses hänföra sig till hans anställning i statens tjänst, till den del han icke redan åtnjuter ersättning från anstalten för densamma, skulle, om ersättning enligt olycksfallsförsäkringslagen kunnat därför medgivas, berättigat Eriksson till en livränta av endast 320 kronor. Med hänsyn härtill anser jag understödet till Eriksson böra begränsas till sistnämnda belopp.

I enlighet med vad statskontoret föreslagit torde understödet få utgå från och med den 8 mars 1928, då sjukpenning för det sista olycksfallet upphörde att utbetalas. Understödet, som icke synes böra berättiga till dyrtidstillägg, läser böra utgå å allmänna indragningsstaten.

Under åberopande av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

Departements-
chefen.

Kungl. Maj:ts proposition nr 55.

att stenarbetaren Per Eriksson må, räknat från och med den 8 mars 1928, under sin återstående livstid å allmänna in-
dragningsstaten uppbära ett årligt understöd av 320 kronor,
dock utan rätt att därå åtnjuta dyrtidstillägg.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda
hemställan behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-
Regenten lämna bifall samt förordnar, att proposition
i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvi-
sar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Fredric Hawerman.
